

Joc nou

Caps tallats

El film 'La reina', de Stephen Frears, i el llibre 'Fot-li més que encara som catalans!', de Miquel de Palol, Julià de Jòdar i Xavier Bru de Sala, són una càrrega, de diferents calibres, contra o sobre el poder establert • Emili Teixidor

Els reis i reines apareixen als segells, a tot arreu, amb el cap tallat. Deu ser una imposició de l'espai reduït en què s'han de moure i que pot servir de recordatori de com van acabar molts monarques, ajusticiats o a l'exili, des de la Revolució Francesa, que va posar en marxa les decapitacions. Ara és la guillotina de paper. Xavier Bru de Sala, Julià de Jòdar i Miquel de Palol, autors de *Fot-li més que encara som catalans!*, a *L'Esfera dels Llibres*, segona part de l'exitós *Fot-li, que som catalans!*, també apareixen amb el cap escapçat, presentats en una safata, i amb la llengua fora, oferts a la vesània popular. En el primer llibre es presentaven nus, la veritat nua, ara es veuen escapçats, com l'*estatutet*, que en diuen ells.

Aquests dies s'ha estrenat la pel·lícula de Stephen Frears *La reina*, que es presenta com una crítica a la monarquia britànica amb el pretext de la intransigència mostrada en la mort de la princesa Diana. Tant *La reina* com *Fot-li més que encara som catalans!* volen ser una repassada integral al poder, tant al poder real com al simbòlic i a l'imaginari. La pel·lícula critica els excessos del poder de la monarquia d'una manera con-

Miquel de Palol, Julià de Jòdar i Xavier Bru de Sala, autors de 'Fot-li més que encara som catalans!'. M. ÀNGELS TORRES

tinguda, un pèl irònica (tot i que després dels atemptants a les Torres Bessones molts van decretar la fi de la ironia), que transforma els fets en una mena de *sitcom* televisiva, que ha fet dir a tot de crítics que l'obra hauria de titular-se *El rei Tony Blair*, i així molts espectadors surten convençuts del paper sacrificat i dolorós de la reina que aguanta amb el seu esforç les restes de l'Imperi. En canvi, al llibre dels tres autors els excessos són tractats amb un excés encara més gran, d'una manera que desborda totes les

Al primer llibre els tres autors es mostraven nus, ara escapçats

formalitats, que provoca alhora la riada i la ira del lector, i pot prendre's com un divertiment descordat i faccios sobre els vicis nacionals més acreditats.

La descripció gairebé documental de la tragicomèdia reial, a la pel·lícula, té moments sorprenents, com ara la confessió de Lady Di a la televisió de les infidelitats matrimonials, la constatació que l'Empresa (*The Firm*, o sigui, la monarquia) no estava acostumada a depressions ni a llagrimetes, i la presència de la reina mare amb un vas de ginebra, i el canvi que es produeix en la relació reina - primer ministre, al començament a favor de Blair i al final a favor de la reina. Tot plegat és una

peça d'història moderna, entretinguda, per bé que en certs moments inquietant. La família reial assabentant-se de les notícies per televisió, com una família qualsevol, és preocupant: ¿tenen els que manen la mateixa informació que els pobres televidents, tots nosaltres, i prenen les decisions amb aquesta pobra informació? La reina, al final, fa un gran gest per salvar un vell estil que ja no s'adiu amb l'exigència sentimental de les masses, però, en definitiva, el poder queda intacte.

Al llibre *Fot-li més que encara som catalans!* la virulència de la crítica pot ser letal. El mateix adjectiu *encara* és com una bomba de rellotgeria posada al cor de la catalanitat. "És català tot aquell que no sàpiga on més anar a parar" no és pas més fort que aquell "*Es español el que no puede ser otra cosa*" de la Restauració. La diferència és el temps, el moment, l'abans i l'ara. De la Catalunya neoestatutària en queden només les restes. Els símbols ja no són la senyera, la festa i l'himne, sinó que en veritat són l'escut del Barça, l'estrella de La Caixa, etcètera, i queden derogats des de la closca de Pau Casals fins a *Al vent*, de Raimon, i *La Pell de Brau*. Les riotes sobre les llengües oficials, el rave de l'Estatut i els preàmbuls prostibularis són vidriòliques. És evident que els autors han cuinat un revulsiu fulminant, amb un virtuosisme lingüístic total i uns components que van de la sàtira al sarcasme brutal i a la grolleria més descordada. Molts estómacs necessiten aquesta medecina.

Dues obres sobre el poder, no goso dir contra el poder, perquè la britànica es queda curta. Si els nostres tres escapçats haguessin fet al Regne Unit el que han fet aquí, serien premiats amb el títol de Cavallers de la Lligacama, o bé enterrats vius a la Torre de Londres.

Illes perdudes

Miquel de Palol

Una música secreta

L'any 1994 la professora de Düsseldorf Helga Thoene va descobrir que l'escriptura de la *Ciacona*, final de la *Segona Partita* per a violí sol, conté, de manera entretanada, o sigui xifrada, si no se'n vol dir oculta, diverses *chorals* sobre la mort i la resurrecció. Basant-se en el caràcter de la peça —una de les obres culminants de Bach i de tota la música occidental— i

en les dates de composició, Thoene proposa i argumenta que la *Ciacona*, en la tradició dels *tombeaux* dels compositors francesos, és un epitafi musical erigit per Bach a la memòria de la seva primera esposa, Maria Barbara, que acabava de morir. El violinista Christoph Poppen, amb el quartet vocal The Hilliard Ensemble, ha materialitzat musicalment aquesta apassionant hipòtesi artística, amb un

'Ciacona' és un epitafi musical de Bach a la memòria de la seva primera esposa

resultat més que interessant. *Morimur* és el CD on primer s'exposen separats i després es maclen la *Ciacona* i els *Chorals*. Poppen ha fet una operació semblant amb la represa d'Anton Webern del *Ricercar a 6* de l'*Ofrena musical* en un *Quartet per a cordes*. Encapçala els comentaris amb una citació de J. Boehme recuperada de les notes de Webern; a *Morimur*, amb una de Gurdjieff.